

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	18 IONAWR 2021
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF GYCHWYNNOL 2021/22
Deiliad(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	R MARC JONES
Awdur yr Adroddiad:	JEMMA ROBINSON
Ffôn:	01248 752675
E-bost:	JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amh

A –Argymhelliad/au a rheswm/rhesymau

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1 Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2021/22, a fydd yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn i'w chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2021.

2. Argymhellion

2.1 Argymell i'r Cyngor llawn y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2021/22:-

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	3,970
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Thabl 3	4,167
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 5.2 - 5.6 a Thabl 4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Yn amodol fod cyllid ar gael)	Para 5.6	325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,313
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22		36,155
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes digon o gyllid ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
Arian Wrth Gefn CRT a'r Gwarged yn y Flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth gan yr CRT		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cyllid 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen		3,970
2021/22 Cyfanswm Cyllid Cyfalaf		36,155

- Nodi'r gofynion cyllido posibl yn y dyfodol ar gyfer 2022/23 ymlaen (Atodiad 1, Tabl 3 a pharagraff 5.3).

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae nifer o gynlluniau ychwanegol i'w hystyried yn y rhaglen gyfalaf a'r prif ffactor sy'n sbarduno'r cyllid yw fforddiadwyedd a manteisio i'r eithaf ar gyllid grant allanol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Dirprwyir y mater i'r Pwyllgor Gwaith i gynnig y gyllideb gyfalaf.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amh

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arwain (UDA) (gorfodol)	Maent wedi'u cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amh – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amh
5	Eiddo	Adlewyrchwyd gofynion y gyllideb yn y gyllideb arfaethedig
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Adlewyrchwyd gofynion y gyllideb yn y gyllideb arfaethedig
7	Caffael	Amh
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	Amh
10	Eraill	

E – Yr effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yw'n berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion hirdymor fel Ynys	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid i gynnal asedau'r Cyngor ac mae'n rhan o'r strategaeth i gyflawni'r amcanion a nodir yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut:-	Bydd parhau i gynnal a chadw asedau'r Cyngor yn atal costau mwy yn y dyfodol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod â phwy:	Mae prosiectau cyfalaf mewn perthynas ag Ysgolion yr 21ain Ganrif a'r CRT yn cyd-fynd â blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.

4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan yn y gwaith o ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Bydd y gyllideb gyfalaf yn destun ymgynghoriad ffurfiol ar y gyllideb cyn bod y Cyngor yn ei chymeradwyo'n derfynol ym Mawrth 2021.
5	Amlinellwch pa effaith y mae'r penderfyniad hwn yn ei chael ar yr agenda Cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg	Mae elfennau o'r rhaglen gyfalaf yn cyfrannu at yr agenda Cydraddoldeb e.e. Grant Cyfleusterau i'r Anabl, Mynediad i'r Anabl mewn Ysgolion, prynu Llyfrau Chrome ar gyfer disgyblion ysgol.
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar Gyllideb Gyfalaf 2021/22 Atodiad 2 – Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig 2021/22		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad y Strategaeth Gyfalaf – Cyngor llawn 10 Mawrth 2020 Cyllideb Gyfalaf 2020/21 – Cyngor llawn 10 Mawrth 2020		

CYLLIDEB GYFALAF DDRAFFT 2021/22

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r Gyllideb Gyfalaf ddrafft ar gyfer 2021/22, a nodir isod, yn ystyried yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth 2020 a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2020.

2. EGWYDDORION Y STRATEGAETH GYFALAF

- 2.1. Cymeradwywyd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2020/21 gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn a chaiff ei diweddarau ar gyfer 2021/22 i adlewyrchu'r lefelau cyllid newydd, unrhyw newidiadau ym mlaenoriaethau'r Cyngor ac unrhyw newidiadau a nodir yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2021/22, a gaiff eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2021.

- 2.2. Mae'r Strategaeth Gyfalaf bresennol yn nodi'r egwyddorion canlynol ar gyfer y Cyngor wrth benderfynu ar ei raglen gyfalaf :-

- Bob blwyddyn, bydd cyllid cyfalaf yn cael ei neilltuo i sicrhau y buddsoddir mewn asedau presennol i'w diogelu i'r dyfodol;
- Bydd y Cyngor yn gwneud y mwyaf o gyllid cyfalaf allanol lle bynnag y bo'n bosibl ac yn fforddiadwy;
- Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol;
- Mae'r Cyngor yn parhau i ymrwymo i'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif a bydd yn parhau i wneud defnydd llawn o'r cyllid allanol sydd ar gael trwy'r Rhaglen.

- 2.3. Aeth y strategaeth wedyn ymlaen i ddarparu ychydig mwy o wybodaeth ar sut y bydd yr egwyddorion hyn yn cael eu darparu a chafodd y pwyntiau allweddol canlynol eu cynnwys:-

- Bod rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill y rhaglen gyfalaf gyffredinol;
- Bod amnewid asedau presennol neu asedau sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes yn gostwng costau refeniw a bod swm yn cael ei neilltuo yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i wella, neu amnewid, offer TG presennol, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor;
- Mae'n ofyniad statudol i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl a bydd cyllid yn cael ei neilltuo bob blwyddyn yn y rhaglen gyfalaf i gydymffurfio â'r gofyniad hwn; Bydd swm yn cael ei neilltuo bob blwyddyn i gyllido gwelliannau ffyrdd. Bydd y swm yn dibynnu ar y cyllid sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau gwerth isafswm contractau, lefel y cyllid allanol a mewnol sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod;
- Bydd prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol yn cael eu hasesu fesul achos, bydd y penderfyniad i ymrwymo cyllid ai peidio yn seiliedig ar sut mae'r prosiect yn cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw parhaus a'r gymhareb o gyllid y Cyngor i'r cyllid grant;
- Ni fydd prosiectau a gyllidir o fenthycia digefnogaeth ond yn cael eu cyflawni os yw'r gostyngiad mewn costau refeniw neu'r incwm uwch a gynhyrchir yn ddigon i dalu am y costau cyllido cyfalaf ychwanegol a greir.

2.4. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hefyd yn nodi sut y dylid sgorio unrhyw fid newydd fel a ganlyn:-

- Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol – sgôr allan o 20;
- A yw'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol – sgôr allan o 10;
- A fydd y prosiect yn arwain at arbedion refeniw – sgôr allan o 10;
- A fydd y prosiect yn helpu i liniaru risg gorfforaethol – sgôr allan o 10.

3. CYLLIDO RHAGLEN GYFALAF 2021/22

3.1. Mae'r cyllid sydd ar gael i gyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2021/22 i'w weld yn Nhabl 1 isod. Dylid nodi bod y ffigyrau ar gyfer y Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthycâ â Chefnogaeth yn seiliedig ar ffigyrau'r setliad Llywodraeth Leol dros dro. Ni fydd y ffigwr terfynol yn hysbys tan y cyhoeddir ffigyrau'r setliad terfynol ar 2 Mawrth 2021. Mae lefel y cyllid o dan y ddau bennawd wedi parhau yn gymharol gyson dros nifer o flynyddoedd a ni ragwelir y bydd newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol.

Tabl 1
Cyllid Cyfalaf a Ragwelir fydd ar gael ar gyfer 2021/22

Ffynhonnell y Cyllid	£'m	£'m
Rhaglen Gyfalaf y Gronfa Gyffredinol		
Cynlluniau/Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2020/21	3.970	
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2.163	
Benthycâ â Chefnogaeth	2.158	
Derbyniadau Cyfalaf	-	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	-	
TAW Hamdden Wrth Gefn	0.750	
Grantiau Allanol a Chyfraniadau	0.030	
Cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf Gyffredinol (Cronfa'r Cyngor)		9.071
Ysgolion yr 21ain Ganrif		
Benthycâ â Chefnogaeth	2.897	
Benthycâ Digefnogaeth	0.498	
Grant Llywodraeth Cymru	3.205	
Cyllid ar gyfer Ysgolion yr 21ain Ganrif		6.600
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		
Arian wrth gefn CRT	6.079	
CRT - Gwarged yn y flwyddyn	9.560	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru	2.674	
Benthycâ Digefnogaeth	2.000	
Cyllid ar gyfer CRT		20.313
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		35.984

3.2. Mae'r potensial ar gyfer unrhyw dderbyniadau cyfalaf sylweddol yn gyfyngedig gan fod y rhan fwyaf o unrhyw asedau sy'n weddill nad ydynt wedi'u gwerthu eisoes wedi'u clustnodi i gyllido prosiectau cyfalaf presennol neu brosiectau cyfalaf yn y dyfodol (Ysgolion yr 21ain Ganrif, gwelliannau hamdden a mân-ddaliadau).

3.3. Mewn blynyddoedd blaenorol, mae cyllid wedi bod ar gael o gronfa wrth gefn a glustnodwyd yn benodol i gyllido prosiectau cyfalaf. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, defnyddiwyd y gronfa hon fel ffynhonnell cyllido ond mae'r balans wedi gostwng yn sylweddol a bydd y balans sy'n weddill yn cael ei gadw i gyllido unrhyw waith cyfalaf brys a allai godi yn ystod y flwyddyn neu i ddarparu arian cyfatebol pe bai'r cynnig o gyllid grant sylweddol yn cael ei dderbyn yn ystod y flwyddyn a oedd yn gofyn am swm bach o gyllid cyfatebol.

3.4. Mae cyllid y CRT wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau CRT yn unig ac ni ellir ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw brosiectau eraill. Mae'r cynllun yn caniatáu defnyddio £6.079m yn 2021/22, gan adael £1.5m fel yr arian wrth gefn parhaus. Mae hyn yn unol â Chynllun Busnes y CRT sydd wedi'i gymeradwyo'n flaenorol gan y Cyngor.

4. RHAGLEN GYFALAF DDRAFFT (Cynlluniau a Ymrwymwyd)

4.1. Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen

Ni fydd y cynlluniau canlynol yn cael eu cwblhau yn 2020/21 a byddant yn cael eu dwyn ymlaen i 2021/22:-

Tabl 2
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen

Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Unedau Porth	2,032	-	-
Porth Twristiaeth	1,290	170	-
Partneriaeth Tirwedd Caergybi	210	190	-
Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth)	438	350	200
Cyfanswm y Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	3,970	710	200

4.1.1 Unedau Porth – Cynllun a gyllidir gan grant Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) yw hwn i adeiladu unedau diwydiannol newydd ar safle'r porth, gyda'r prosiect yn cael ei gwblhau ym mis Rhagfyr 2021.

4.1.2 Porth Twristiaeth – Cynllun wedi'i gyllido gan grant yw hwn ac ni fydd angen unrhyw gyllid ychwanegol gan y Cyngor yn 2021/22.

4.1.3 Partneriaeth Tirwedd Caergybi – Cynllun yw hwn sy'n cael ei gyllido'n llawn gan grantiau allanol ac ni fydd angen unrhyw gyllid gan y Cyngor i gwblhau'r cynllun.

4.1.4 Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth) - Sicrhawyd £75k o gyllid cyfatebol yn 2020/21 ar gyfer y cynllun hwn, gyda'r gweddill yn cael ei gyllido drwy grant. Bydd y cynllun nawr yn rhedeg tan 2023/24 ac ni fydd angen cyllid ychwanegol gan y Cyngor i gwblhau'r cynllun.

4.2. Adnewyddu/Amnewid Asedau Presennol

4.2.1 Bob blwyddyn, neilltuir symiau yn y rhaglen gyfalaf er mwyn cynnal, uwchraddio neu amnewid asedau presennol. Mae'r symiau a neilltuwyd wedi'u hadolygu gan y Tîm Cyllid mewn ymgynghoriad â'r gwasanaeth perthnasol ac argymhellir y symiau canlynol ar gyfer 2021/22:-

- **Grant Cyfleusterau i'r Anabl (DFGs) –** Mewn blynyddoedd blaenorol, neilltuwyd £750k ac ategwyd hyn yn 2018/19 a 2019/20 drwy ddefnyddio grantiau'r Gronfa Gofal Canolraddol. Mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi nodi bod y defnydd o grant y Gronfa Gofal Canolraddol i ychwanegu at y gyllideb graidd yn bosibl yn 2021/22 ac, felly, bydd cyllideb graidd o £500k yn ddigonol yn 2021/22, er y bydd angen cynyddu'r gyllideb graidd yn ôl i £750k yn 2022/23.
- **Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg** - Neilltuwyd £300k i dalu cost yr addasiadau hyn mewn blynyddoedd blaenorol. Mae'r Gwasanaethau Eiddo wedi nodi bod angen gwario £978k mewn 5 ysgol uwchradd ac mae wedi rhaglennu'r gwaith hwn i ddigwydd dros 3 blynedd. O ganlyniad, argymhellir neilltuo £300k eto ar gyfer 2021/22 gan mai dyma ail flwyddyn y rhaglen 3 blynedd.
- **Adnewyddu Ysgolion –** Mae'r ôl-groniad o waith cynnal a chadw sydd angen ei wneud mewn ysgolion yn sylweddol ac ni ellir ei gyllido yn y tymor byr i'r tymor ganol. Er y gall rhywfaint o hyn gael ei liniaru gan raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, mae angen gwneud rhywfaint o waith brys ar adeiladau nad yw'r rhaglen hon yn effeithio arnynt o hyd. Mae'r Tîm Gwasanaethau Eiddo wedi nodi'r gwaith brys pennaf y dylid defnyddio'r dyraniad arferol o £1m arno. Fodd bynnag, yn ddefnyddol, mae angen i'r swm y gellir ei wario ar ysgolion gael ei wneud dros gyfnodau gwyliau er mwyn osgoi risgiau iechyd a diogelwch a tharfu ar ysgolion. Mae hyn yn golygu bod angen dechrau rhai prosiectau tymor hir nawr fel y gellir eu cwblhau cyn i risgiau difrifol godi. Mae ysgolion uwchradd yn arbennig mewn cyflwr gwael iawn ac mae angen buddsoddiad sylweddol arnynt. Fodd bynnag, mae rhai materion adeiladau yn hollbwysig ac ni allant aros am raglen Ysgolion yr 21 Ganrif. Yn ddefnyddol, dylai'r Awdurdod neilltuo tua £2.5m y flwyddyn.
- **Adnewyddu Adeiladau heblaw Ysgolion –** Unwaith eto, nodwyd ôl-groniad o waith y mae angen ei wneud yn swyddfeydd y Cyngor, cartrefi preswyl, cyfleusterau gofal dydd, llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden ac nid oes digon o gyllid i wneud y gwaith hwn mewn un flwyddyn. Neilltuwyd £600k yn y flwyddyn flaenorol a bydd y lefel hon o gyllid yn ddigonol i dalu cost y rhan fwyaf o'r gwaith blaenoriaeth y mae angen ei wneud.
- **Ail-wynebu Priffyrdd** - Mae priffyrdd wedi asesu bod y dyraniad o £1.250m a ariennir o gyllid cyfalaf craidd y Cyngor yn ddigonol ar gyfer 2021/22. Mae hyn yn amodol ar gyhoeddiad yn y setliad dros dro fod y Grant Adnewyddu Priffyrdd Cyhoeddus eto'n cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru ar yr un lefel ag yn 2020/21. Fodd bynnag, wrth symud ymlaen, mae'r Adroddiad Statws Blynyddol ac Opsiwn yn cadarnhau bod angen cyllideb flynyddol o £2m er mwyn cynnal Cyflwr Ataliol ein ffyrdd. Byddai cyllideb sy'n is na'r swm gofynnol hwn yn anochel yn arwain at lai o effeithlonrwydd a llai o werth am arian gyda chostau ychwanegol i'r Awdurdod Priffyrdd gyda mwy o arian yn cael ei wario ar waith brys a hefyd y risg y bydd mwy o hawliadau trydydd parti yn cael eu gwneud yn erbyn yr Awdurdod. Cynhaliwyd rhaglen Adnewyddu Priffyrdd Llywodraeth Cymru, a neilltuodd £20m gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo Cynghorau i adnewyddu priffyrdd, o 2018-2021 ac, hyd yma, ni chyhoeddwyd unrhyw gyllid pellach i'r perwyl hwn.

Cerbydau – Mae swm o £150k wedi'i neilltuo mewn blynyddoedd blaenorol er mwyn gallu prynu cerbydau newydd yn lle'r rheini sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes ac i brynu cerbydau mwy effeithlon o ran tanwydd / e.e. ceir trydan. Fodd bynnag, yn ychwanegol at brynu cerbydau newydd yn lle hen rai fel mater o drefn, mae bysiau mini cludiant Cymunedol Môn yn cyrraedd diwedd eu hoes ddefnyddiol ac mae angen eu newid, gan fod costau trwsio yn cynyddu ac mae risg gynyddol na fydd cerbydau ar gael pan fyddir eu hangen. Mae rhaglen amnewid wedi cychwyn ac mae angen £45k ychwanegol yn 2021/22. Yn ogystal, bydd angen £100k pellach yn 2022/23 i ail-gychwyn uwchraddio'r fflyd graeanu.

- **Asedau TG** – Mae angen buddsoddiad parhaus i gynnal isadeiledd craidd y Cyngor ac i amnewid dyfeisiau a ddefnyddir gan staff i gael mynediad at systemau. Nodwyd bod angen swm o £171k i gynnal yr isadeiledd craidd a bod angen £121k ar gyfer dyfeisiau bwrdd gwaith. Mewn blynyddoedd blaenorol, ariannwyd costau trwyddedu o gyllid cyfalaf ond gan fod y pwysau ar y gyllideb referniw wedi lleddfu ychydig, mae'r costau hyn wedi'u trosglwyddo i'r gyllideb referniw sy'n rhyddhau rhywfaint o arian cyfalaf.
- **Asedau TG (Ysgolion)** - Ym mis Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid grant sylweddol o £50m ar gyfer 2019/20 er mwyn trawsnewid Technoleg Addysg o fewn Ysgolion Gwladwriaeth Cymru ymhell i'r dyfodol. Bydd y cyllid o gymorth i sicrhau'r isadeiledd sydd ei hangen ar ysgolion er mwyn gallu bodloni safonau digidol Llywodraeth Cymru. Disgwylir i Lywodraeth Cymru fuddsoddi £30m yn 2020/21, £20m yn 2021/22 a £10m yn 2022/23. Bydd mwyafrif y cyllid ar gyfer 2021/22 (90%, tua £0.270m ar gyfer Ynys Môn) yn cael ei ddal gan Lywodraeth Cymru a bydd awdurdodau lleol yn prynu offer o ffynhonnell ganolog a drefnir gan Lywodraeth Cymru. Darperir 10% (a amcangyfrifir fel £30k ar gyfer Ynys Môn) o'r cyllid i awdurdodau lleol er mwyn cefnogi gweithrediad y cynllun. Mae'r cyllid hwn yn ddibynol ar ymrwymiad y Cyngor i newid yr offer rhyw dro yn y dyfodol pan fydd yn dod i ddiwedd ei oes. Bydd angen trafodaethau pellach fel rhan o gyllidebau yn y dyfodol o ran sut i greu cyllid digonol er mwyn cyllido'r buddsoddiad angenrheidiol pan fydd yr offer yn dod i ddiwedd ei oes defnyddiol.

4.2.2 Ceir crynodeb o'r cyllid craidd yr argymhellir ei ddefnyddio uchod yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cyllid sy'n cael ei argymhell ar gyfer Adnewyddu / Amnewid Asedau
Presennol 2021/22 – 2023/24

Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	500	750	750
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300	300	300
Adnewyddu Ysgolion	1,000	2,500	2,500
Adnewyddu Adeiladau nad ydynt yn Adeiladau Ysgol	600	600	600
Priffyrdd	1,250	2,000	2,000
Cerbydau	195	295	250
Asedau TG	292	292	292
Asedau TG Ysgolion	30	15	-
Cyfanswm	4,167	6,752	6,692

4.2.3 Cyfanswm y Cyllid Cyfalaf Cyffredinol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22 yw £4.321m. Ychydig o gynnydd a fu yn y dyraniad cyfalaf cyffredinol gan Lywodraeth Cymru ers nifer o flynyddoedd wrth i gyllid cyfalaf ychwanegol gael ei gyfeirio at brosiectau penodol e.e. Ysgolion yr 21ain Ganrif. Os bydd y lefel hon o gyllid yn parhau yn 2022/23 a thu hwnt i hynny, bydd rhaglen gyfalaf y Cyngor naill ai wedi ei chyfyngu i adnewyddu ac amnewid yr asedau cyfredol neu bydd yn rhaid lleihau'r dyraniadau a ddangosir uchod er mwyn rhyddhau cyllid i dalu am ymrwymadau eraill.

5. BIDIAU ERAILL AM CYLLID YCHWANEGOL

5.1. Gofynnwyd i'r gwasanaethau gyflwyno bidiau am gyllid cyfalaf. Aseswyd y bidiau hyn gan y Tîm Cyllid, gan ddefnyddio'r dull sgorio a nodwyd yn y Strategaeth Gyfalaf ac yna fe'u gosodwyd yn nhrefn blaenoriaeth gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Ac eithrio'r rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a'r Cyfrif Refeniw Tai, cyfanswm y cyllid craidd cyffredinol a oedd ar gael ar gyfer 2021/22 oedd £4.321m, ac mae angen £4.167m ohono ar gyfer yr uchod, gan adael £0.184m i gyllido unrhyw brosiectau untro newydd.

5.2. Ar ôl sgorio'r prosiectau, ac yn dilyn yr adolygiad gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, argymhellir y dylid cynnwys y prosiectau canlynol yn rhaglen gyfalaf 2021/22 (gweler Tabl 4 isod):-

Tabl 4
Prosiectau Cyfalaf Untro a Argymhellir eu Cyllido yn 2021/22

Teitl y Prosiect	Disgrifiad	Swm a Argymhellir £'000
Prosiectau Llesiant Amgylcheddol a Datblygu Economaidd	Cyllid cyfatebol i'w ddefnyddio pan fydd cyllid grant ar gael.	95
Llyfrau Chrome i ysgolion	Cyllido 1,672 o lyfrau Chrome ar gyfer Ysgolion Uwchradd a Chynradd i sicrhau bod llyfrau Chrome ar gael i blant, cynyddu cymhareb y llyfrau Chrome i ddisgyblion a chyfrannu at gynllun ehangach hwb 2019-2023.	305
Ail-wynebu manau chwarae	Ail-wynebu dwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi.	300
Cynlluniau Atal Llifogydd	Darparu Cyllid cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach a hefyd darparu cyllid cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau mawr wedi'u blaenoriaethu er mwyn denu cyllid grant Llywodraeth Cymru. Felly, byddai grant Llywodraeth Cymru yn dod i gyfanswm o £2.295m.	405
CYFANSWM BIDIAU NEWYDD AM GYLLID CYFALAF YN 2021/22		1,105

- 5.3.** Mae'r bidiau a nodir yn Nhabl 4 yn fwy na'r cyllidarian sydd ar gael o £0.921m a, gan nad yw'r prosiectau'n cynhyrchu unrhyw incwm ychwanegol neu'n lleihau gwariant refeniw, yna nid ystyrir bod benthyca digefnogaeth yn opsiwn. Yr unig opsiwn cyllido sydd ar ôl yw defnyddio, felly, yw balansau cyffredinol y Cyngor.
- 5.4.** Mae balans presennol y Cyngor o gronfeydd cyffredinol wrth gefn yn £7.06m (ar 1 Ebrill 2020) a, gan y rhagwelir ar hyn o bryd y bydd cyllideb refeniw 2020/21 yn tanwario £1m, mae potensial i'r gronfa gyffredinol gynyddu i tua £8m erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2020/21. Mae'r Cyngor wedi gosod targed o 5% o'r gyllideb refeniw net fel y targed ar gyfer y lefel isaf o falansau cyffredinol ac yn seiliedig ar y gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2021/22 byddai hyn yn cyfateb i isafswm balans o tua £7.0m.
- 5.5.** Pe bai'r balansau cyffredinol yn codi i £8m mae potensial i ddefnyddio £1m o falansau cyffredinol i gyllido'r gwariant cyfalaf ychwanegol yn 2021/22. Fodd bynnag, pe bai sefyllfa'r gyllideb refeniw yn gwaethygu dros ail hanner y flwyddyn ariannol, gall lefel y cyllid sydd ar gael fod yn llai na £1m.
- 5.6.** O'r 4 cynllun a nodir yn Nhabl 4, ystyrir bod y cyllid cyfatebol ar gyfer prosiectau Datblygu Economaidd a phrynu llyfrau Chrome i ddisgyblion yn gynlluniau blaenoriaeth y mae angen eu cyllido'n llawn yn 2021/22. Os nad oes digon o arian wrth gefn ar gael h.y. bod lefel y cronfeydd wrth gefn yn is na'r hyn a ragwelwyd, yna gellir cwtdogi'r ddau gynllun terfynol fel a ganlyn:-
- Gall cwtdogi'r gwaith o osod wyneb newydd ar y ddwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi fel mai un yn unig a gwblheir yn 2021/22. Bydd hyn yn lleihau cost y cynllun tua £100k.
  - Mae'r cyllid cyfatebol ar gyfer y cynlluniau atal llifogydd yn cynnwys £225k fel cyllid cyfatebol i wneud cynllun atal llifogydd gwerth £1.5m yn Nhraeth Coch. Er y byddai peidio â sicrhau bod y cyllid cyfatebol ar gael ar gyfer y cynllun hwn yn arwain at golli £1.275m yng ngrant Llywodraeth Cymru, ystyrir bod y cynllun yn gynllun is o ran blaenoriaeth na'r cynlluniau mawr eraill yn y Fali a Phorthaethwy sydd wedi'u cynnwys yn y rhaglen gyfalaf.
- 5.7.** Nododd y broses bidio hefyd nifer o brosiectau nad oes angen cyllid arnynt yn 2021/22 ond y gallai fod angen eu cyllido yn 2022/23 neu wedi hynny. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:-
- TGCh ysgolion – Ym mis Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid grant sylweddol o £50m ar gyfer 2019/20 i drawsnewid Technoleg Addysg o fewn Ysgolion Gwladwriaeth Cymru ymhell i'r dyfodol. Bydd y cyllid yn helpu i roi'r isadeiledd hwb sydd ei angen ar ysgolion i fodloni safonau digidol Llywodraeth Cymru. Mae disgwyl i Lywodraeth Cymru fuddsoddi £30m yn 2020/21 ac, £20m yn 2021/22 ac yn olaf, £10m yn 2022/23. Llywodraeth Cymru fydd yn dal y rhan fwyaf o'r cyllid ar gyfer 2021/22 (90%, tua £0.270m ar gyfer Ynys Môn) a bydd awdurdodau lleol yn prynu offer o ffynhonnell ganolog a drefnir gan Lywodraeth Cymru. Darperir 10% (tua £30k ar gyfer Ynys Môn) o'r cyllid i awdurdodau lleol i helpu i weithredu'r rhaglen. Mae'r cyllid hwn yn dibynnu ar ymrwymiad y Cyngor i ddisodli'r offer rywbryd yn y dyfodol pan fydd yn cyrraedd diwedd ei oes. Y ffordd hawsaf o wneud hyn yw neilltuo cyllid cyfalaf bob blwyddyn i greu cronfa wrth gefn fydd ar gael pan fydd angen. Byddai swm o £500k y flwyddyn dros 4 blynedd o 2021/22 yn sicrhau cronfa o £2m o fewn pedair blynedd.

- Cynllun lliniaru llifogydd ar y B5109 yn Fryars Bay. Gan nad oes unrhyw eiddo mewn perygl o lifogydd yn yr ardal hon, nid yw'r cynllun yn denu cyllid grant gan Lywodraeth Cymru o dan ei gynllun presennol. Os bydd cyllid grant ar gael, efallai y bydd angen i'r Cyngor ystyried rhyddhau cyllid cyfatebol er mwyn cwblhau'r gwaith lliniaru.
- Mae gwasanaethau dydd anabledd dysgu'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd. Mae'n bosibl bydd canlyniad yr adolygiad hwnnw'n argymhell buddsoddi cyllid cyfalaf mewn un neu ddwy ganolfan er mwyn moderneiddio'r gwasanaeth. Nid yw'n glir ar hyn o bryd faint o gyllid cyfalaf fyddai ei angen ond mae'n debygol o fod yn swm sylweddol.
- Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn paratoi cynllun gwella cyfleusterau hamdden er mwyn nodi'r hyn fydd ei angen i gynnal a gwella'r cyfleusterau hamdden yn nhair prif ganolfan hamdden y Cyngor. Mae tua £750k mewn cronfa wrth gefn benodol ar gyfer hamdden a gellid cynyddu'r cyllid sydd ar gael trwy werthu'r cwrs golff, os bydd y Cyngor yn dod i'r casgliad hwnnw. Fodd bynnag, mae angen llawer mwy o gyllid na hynny a bydd angen cyllid allanol ychwanegol i'w weithredu.
- Mae offer y cynllun Cyswllt Môn presennol yn agos at ddiwedd ei oes ddefnyddiol ac, er mwyn cynnal y cysylltiadau â'r sefydliadau a wasanaethir ganddo ar hyn o bryd, bydd angen am newid yr offer neu drosglwyddo'r cysylltiadau i Rwydwaith Prosiect Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus (PSBA). Amcangyfrifir y bydd angen £180k dros gyfnod o 3 blynedd i gwblhau'r trosglwyddiad. Fodd bynnag, byddai symud i ffwrdd o Cyswllt Môn yn golygu y gellid gwerthu'r mastiau a byddai hynny'n cynhyrchu derbyniadau cyfalaf.
- Mae'r Cyngor wedi buddsoddi symiau dros y blynyddoedd diwethaf i foderneiddio ei brosesau busnes trwy fuddsoddi mewn systemau swyddfa gefn a gweithredu'r system Rheoli Perthynas Cwsmer (CRM). Y cam nesaf yw dechrau datblygu systemau ymateb awtomataidd i ddelio ag ymholiadau gan gwsmeriaid (ChatBots). Er nad yw'r Cyngor mewn sefyllfa i weithredu'r dechnoleg ar hyn o bryd, nodwyd yr angen i fuddsoddi mewn technoleg o'r fath fel bid cyfalaf i'r dyfodol.

6. YSGOLION YR 21AIN GANRIF

- 6.1.** O ganlyniad i'r cyllid sylweddol y bydd y cynlluniau'n ei ddenu gan Lywodraeth Cymru a'r angen i foderneiddio'r stad ysgolion bresennol, mae'r Cyngor wedi ymrwmo i gyllido'r cynlluniau hyn drwy'r defnydd o fenthycia digefnogaeth a'r derbyniadau cyfalaf yn sgil gwerthu hen safleoedd ysgolion. Mae Rhaglen Gyfalaf 2021/22 yn golygu y gellir cwblhau prosiectau Band A â chychwyn prosiectau Band B. Penderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith fydd pa brosiectau i ymgymryd â nhw a phryd y byddant yn dechrau.
- 6.2.** Amcangyfrifir mai cost y rhaglen yn 2021/22 yw £6.600m (yn net o unrhyw dderbyniadau cyfalaf) a fydd yn cael ei gyllido drwy grant o £3.205m gan Lywodraeth Cymru, £2.897m o fenthycia â chefnogaeth a £0.498m o fenthycia digefnogaeth.

7. CYFRIF REFENIW TAI

- 7.1.** Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn gyfrif wedi'i glustnodi o ran gwariant refeniw a chyfalaf. Bydd y rhaglen arfaethedig ar gyfer 2021/22 yn parhau i fuddsoddi yn y stoc bresennol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth barhaus â safonau SATC, gyda £9.555m yn cael ei fuddsoddi. Bydd £10.758m arall yn cael ei wario ar ddatblygu eiddo newydd ac mewn prynu eiddo hawl i brynu yn ôl.

- 7.2. Bydd y rhaglen yn cael ei chyllido drwy: Arian Wrth Gefn y CRT (£6.079m), gwarged y referniw a grëwyd yn 2021/22 (£9.560m), grantiau Llywodraeth Cymru (£2.674m) a benthyca digefnogaeth newydd (£2.000m).

8. CRYNODEB RHAGLEN GYFALAF A ARGYMHELLIR 2021/22

- 8.1. Ceir crynodeb o'r rhaglen gyfalaf a argymhellir ar gyfer 2021/22 yn Nhabl 5 isod a cheir dadansoddiad manylach yn Atodiad 2:-

Tabl 5
Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	3,970
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Thabl 3	4,167
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 5.2 - 5.6 a Thabl 4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Yn amodol for cyllid ar gael)	Para 5.6	325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,313
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22		36,155
Cyllidir drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes digon o gyllid ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
Arian Wrth Gefn CRT a'r Gwarged yn y flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth CRT		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cyllid 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen		3,970
2021/22 Cyfanswm Cyllid Cyfalaf		36,155